

O'ZGARMAS TOK

- Elektr toki.
- Elektr tokining mavjud bo'lish shartlari.
- Tok kuchi va tok zichligi tushunchalari
- O'tkazgich qarshiligining modda turiga va geometrik o'lchamlariga bog'liqligi.
- Solishtirma qarshilik

- O'tkazgichning ko'ndalang kesim yuzasidan vaqt birligi ichida oqib o'tgan zaryad miqdoriga son jihatidan teng bo'lgan skalyar kattalikka tok kuchi deyiladi. Bu ta'rifga ko'ra Δt vaqt ichida o'tkazgichning ko'ngdalang kesim yuzasidan Δq zaryad o'tgan bo'lsa, tok kuchi

$$I = \frac{\Delta q}{\Delta t}$$

- Agar tok kuchining moduli va yo'nalishi vaqt o'tishi bilan o'zgarmasa, bunday tok **o'zgarmas elektr toki** deyiladi.

- Agat o'tkazgich orqali kontsentratsiyasi n bo'lgan e zaryadli elektronlar, U - o'rtacha tartibli harakat tezligi bilan harakatlanayotgan bo'lsa, zaryadlarning silindi ichidagi xarakatlanish vaqti quyidagicha aniqlanadi:

$$\Delta t = \frac{\Delta l}{v}$$

- Ayni paytda silindr ko'ndalang kesim yuzidan Δt vaqt ichida oqib o'tgan zaryad miqdori

$$\Delta q = enS \Delta l$$

- ga teng bo'ladi. (2) va (3) ifodalarni (1) ifodaga qo'yib tok kuchining quyidagi ifodasini hosil qilamiz:

$$I = \frac{\Delta q}{\Delta t} = \frac{enS \Delta l}{\Delta t} = enSv$$

$$j = \frac{I}{S}$$

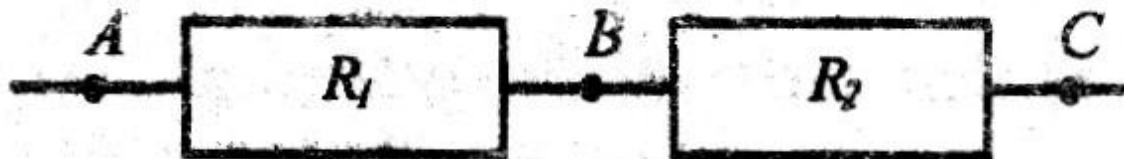
$$R = \rho \frac{l}{S}$$

- Bunda l - o'tkazgichning uzunligi, S - ko'ndalang kesim yuzi, ρ - o'tkazgichning tabiati bilan bog'liq bo'lgan koeffitsient bo'lib, unga **moddaning solishtirma qarshiligi** deyiladi. (1) tenglikdan

$$\rho = \frac{SR}{l}$$

$$\rho = \frac{1\Omega \cdot 1m^2}{1m} = 1\Omega \cdot m$$

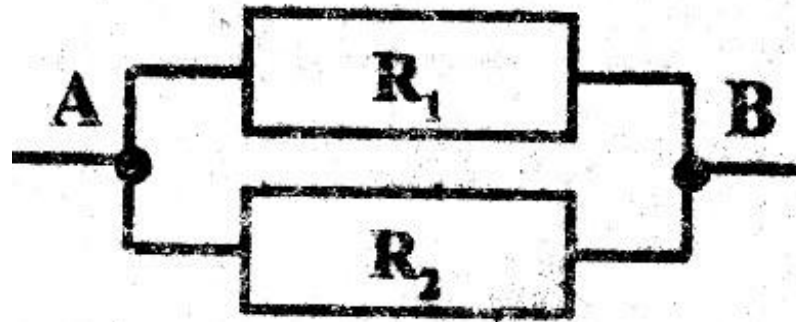
O'tkazgichlarni ketma-ket va parallel ulash.

$$I_1 = I_2 = I$$

$$U_{AB} = I \cdot R_1$$

$$U_{AB} = I \cdot R_2$$

$$\frac{I_1}{I_2} = \frac{R_2}{R_1}$$

$$I = I_1 + I_2$$

$$I_1 R_1 = I_2 R_2$$

$$U = U_1 = U_2$$